

Kako so molili nekoč? Tudi "črn oblak, bodi krotak ..."

Molitve, ki so se desetletja in stoletja prenašale iz roda v roda

21. april 2014 ob 06:15, zadnji poseg: 21. april 2014 ob 08:15 | Ljubljana - MMC RTV SLO

Danes se molijo predvsem konfesionalne, uradne molitve. Stare molitve pa so bile bolj osebne, pogosto pa prepletene tudi z mitologijo, ki prestopa uradni okvir, kot ga zapoveduje Cerkev, pojasnjuje Marija Stanonik.

Literarna zgodovinarica, etnologinja in profesorica za slovensko književnost je namreč lani uredila zbornik *Stare slovenske molitve*, v katerem je s pomočjo bralcev zbrala več sto starih molitev, ki so se prenašale iz roda v rod. Gre za molitve, ki so se molile v zasebni sferi, v družinskem krogu, ob vsakdanjih opravilih, pojasnjuje. "So izraz osebnega razpoloženja, osebne vemosti," pravi in dodaja, da je danes bolj "modno" neposredno pogovarjanje z Bogom, kar počasi "izpodriva" klasične formalizirane molitve. Tudi takrat, poudarja, so obstajale uradne, občestvene molitve, ki so se molile v cerkvi, ob cerkvenih obredih, a v tem zborniku so prostor našle samo take, ki so se prenašale iz roda v rod po ustnem izročilu.

Stare slovenske molitve so začeli zbirati povsem po naključju. Neki bralki je znanaka pripovedovala, kako navdušen je njen mali vnuk, ko skupaj molita neko staro molitev. To se ji je zdelo zanimivo in je molitvico zapisala, nato pa to poslala verskemu časniku Družina. Tam so pozvali ljudi, naj jim jih tudi oni pošljejo, na koncu pa je ves nabor molitev v roke dobila Marija Stanonik, ki jih je tudi uredila. "Najbolj zahtevno je bilo urediti te molitve po neki sistematiki," pojasnjuje. Ljudje so molitve pošiljali s pojasnili, od kod izvirajo, kje so se jih naučili, ali pa opisali kakšen dogodek, ki jim je ostal v spominu, skupaj z molitvijo. "To so zanimive, tudi pretresljive zgodbe," poudarja Stanonikova in dodaja: "Recimo, neka gospa je poslala molitev in zraven pripisala, da je bila komaj 12-letna punčka v koncentracijskem taborišču v Nemčiji, ko jo je mama naučila to molitev. Ta je bila na koncu tudi edina zapuščina, ki ji jo je mati dala, saj ji je umrla v naročju v taborišču."

Molitve, stare tudi 500 let
Gre za molitve, ki se govorijo, se prenašajo z ustnim izročilom, tako da je iz njih dobro videti posamezna narečja. "Večina besedil je sicer zapisanih v knjižnem jeziku, a posebnost v starejših se vseeno dobro vidi narečja," pojasnjuje. Najstarejše, pravi, so pasijonske: "Te so tudi najbolj prepletene z mitologijo in v njih je največ narečne obarvanosti." Starost posameznih molitev ocenjuje na tudi do 500 let - da so tako zelo stare, nam pove tematika, same formulacije (torej načina, kako so ubesedene) in dojemanje vere, pojasnjuje.

"Črn oblak, bodi krotak ..."
Podobne starosti so tudi priporočila oz. prošnje ob vremenskih ujmah, ki so prav tako precej mitološko obarvane. "Saj veste, včasih je bil kapital njiva, hlev. In ljudem je bilo zelo, zelo pomembno, kakšno bo vreme ob žetvi. Če je prišla nevihta, je to pomenilo, da ni bilo pridelka, kar je zanje predstavljalo katastrofo, zato so se takrat zelo bali slabega vremena," razlaga in dodaja, da gre za kratke "zagovore", na primer: "Črn oblak, bodi krotak ...". Pogosto so bile te molitve zelo podobne pesmicam, so se rimalle, kar še dodatno kaže na to, da gre za ustno izročilo, pojasnjuje poznavalka. Se pa iz teh molitev vidi tudi to, kako velik pomen je imela nekoč vera v vsakdanjem življenju: "Tudi ob najbolj vsakdanjih opravilih so se obračali k Bogu." Naletela je celo na molitev, ki so jo molili ob oblačenju, pravi.

Za nobeno izmed molitev ni znano, kdo je avtor, čeprav priznava, se iz nekaterih vidi, da imajo veliko skupnega na primer s kakšno Slomškovo molitvijo. "A je tudi to zanimivo, saj so se z ustnim izročilom po posameznih narečjih spreminjale, tako da so nastale variante iste molitve, na katerih sem nato lahko prikazala ta princip folklorizacije." "Ravno iz teh med sabo podobnih molitev se namreč vidi, kako funkcionira ljudska ustvarjalnost. Ljudje so na primer izpuščali dele, ki so se jim zdeli manj pomembni, ostalo je samo tisto, kar

Poudarki

- Molitve, stare tudi 500 let
- Povezanost z vsakdanjim življenjem
- Skoraj 50 enakih, a različnih molitev
- Najpogostejše so molili k Mariji

Ocena novice: ★★★★★ Vaša ocena: ★★★★★
Ocena 3,4 od 53 glasov Ocenite to novico!

Marija Stanonik je dejala, da je bilo najtežje najti sistem, po katerem je molitvice razporedila v skupine, saj zajemajo zelo različno tematiko. Foto: MMC RTV SLO

"Ljudje so na primer izpuščali dele, ki so se jim zdeli manj pomembni, ostalo je samo tisto, kar je imelo neko vrednost. Poleg tega se kaj pozabi - saj veste, nimamo vsi odličnega spomina, kakšen del pa se tudi narobe sliši."

Molitve so se prenašale iz roda v rod, iz pokrajine v pokrajino, iz narečja v narečje.

Marija je tista, h kateri so nekoč najpogostejše molili. Foto: BoBo

Gremo spat, Boga zvat

na ta kraj Bogi v raj.
Kdor je z Bogom,
on je z njim,
Jezus je Marijin sin.
Zdaj pa dol lečti in satko zaspati
in se nikogar bati.

Pojdimo spat, pojdimo spat,

pregledat, kaj Marija dela.
Solzice ...
Te ročice umiva ...
Sedaj postaja ... Grešnike napaja ...
Pa zdaj še mene,
vso mojo žlahto,
bližnjo in davno. Amen.

Dodaj v

Like 30 | Tweet 6 | Facebook

Slovenija

V živo: Poslanci DZ-ja dražijo tobačne izdelke

23. april 2014 ob 08:32
Poslanci DZ-ja se bodo v nadaljevanju redne seje posvetili noveli zakona o trošarinah, ki bo zvišala trošarine na tobak in tobačne izdelke, ter prenovljenemu zakonu o preprečevanju dela na črno.

Poslanska vprašanja Bratuškovi predvsem v znamenju gospodarstva
46

Janković o svoji kandidaturi: Tenis igrar, da zmagam
126

Anketi: Za morebiten padec vlade odgovoren Janković, vlado podpira le petina
65

Potočnik je jasen: "Gospodarska rast bo v prihodnje 'zelena' ali pa je ne bo!"
61

Svet Evrope Sloveniji: Priznajte še nemščino, hrvaščino in srbsčino
77

Motoristi pod drobnogledom policije, polovico nesreč sicer povzročijo drugi vozniki
56

V slovenskih osnovnih šolah zdaj več učencev in manj učiteljev
115

Glavan: Kdor veruje, da smrt ni konec, temu se življenje spremeni
243

Velika noč – 2000 let simbolike in obredov
63

Več novic ...

MMC priporoča

Nihče si ni predstavljal, da bo plastika v naravi postala problem
30

Veliki zeleni zid kot rešitev za vrsto težav v Sahelu
19

"Če bi imel iPhone, bi me bilo sram. Skrival bi se."
210

Potočnik je jasen: "Gospodarska rast bo v prihodnje 'zelena' ali pa je ne bo!"
61

"Podpiram naraščajoče zanimanje za reciklažo, če le ni površinsko."
2

je imelo neko vrednost. Poleg tega se kaj pozabi - saj veste, nimamo vsi odličnega spomina, kakšen del pa se tudi narobe sliši," pravi Stanonikova.

Skoraj 50 enakih, a različnih molitev

"Dobili smo na primer 50 različic iste molitve, a niti dve izmed njih nista povsem enaki," še pojasnjuje, pri čemer pa kot zelo zanimive izpostavi primere molitev, ki so se iz enega narečja prenesli v drugo, pri tem pa so kakšno besedo poslušalci "priredili" po svoje. Za primer je navedla eno, ki se začne z "Bog je zlat". "Na Gorenjskem to izgovorijo 'Bog jezuat'. Ko je ta molitev - ne vemo kako, ne vemo kdaj - prišla na Štajersko, so mislili, da gre za besedo 'zvat', kar narečno pomeni 'klicati' in je iz tega nastalo 'Gremo spat, Boga zvat'."

Sklepa, da je največ teh molitev nastalo v prvi polovici 19. stoletja. Takrat so namreč prve generacije Slovencev začele bolj množično hoditi v šolo, te molitvice pa so bile najverjetneje zapisane v šolskih berilih. Ko so se jih kot otroci enkrat naučili, so jih pozneje prenašali naprej, domneva. "Ampak to je zgolj hipoteza," poudarja. Prepričana je, da je večina molitev pristno slovenskih, izjema so le tiste res stare, pasijonske, za katere pa kaže, da so "mednarodne", da izvirajo iz nemščine ali pa katerega drugega jezika.

Najpogosteje so molili k Mariji

Izmed zbranih molitev jih je največ posvečenih Mariji. "In to dokazuje, da smo Slovenci, kot se pogosto rado reče, 'Marijin narod'," pravi Stanonikova in dodaja, da smo Slovenci - kar zadeva Marijo - posebni, saj jo pogosto dojemamo kot sebi enako, medtem ko veliko drugih narodov Marijo postavlja na piedestal. Molitve so v velikem delu namenjene tudi Sveti trojici kot celoti ali pa posamezno, Sveti družini in svetnikom - čeprav je teh presenetljivo malo, še razloži in našteje: "Sveta Barbara, Miklavž - brez njega ne gre - in sveta Katarina."

Tanja Kozorog Blatnik

 [Prijavi napako](#)